

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К.Д.Ушинського»

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

**Методичні вказівки
щодо підготовки практичних занять з навчальної дисципліни
«ДИТЯЧА ЛІТЕРАТУРА»**

Одеса 2022

Методичні вказівки щодо підготовки практичних занять з навчальної дисципліни «Дитяча література» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 012 Дошкільна освіта Одеса: 2022. – 33 с.

Розглянуто на засіданні кафедри сімейної та спеціальної педагогіки і психології

Протокол від 20 січня 2022 № 6

Схвалено науково-методичною комісією

Протокол від січня 2022 №

Рекомендовано до друку вченою радою Університету Ушинського

Протокол від лютого 2022 №

Розробник:

О.С. Монке – доктор педагогічних наук, доцент кафедри сімейної та спеціальної педагогіки і психології факультету дошкільної педагогіки і психології Державного закладу «Південноукраїнський державний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського»

Рецензент: **Л.І.Зайцева**, доктор педагогічних наук, професор кафедри дошкільної освіти Бердянського державного педагогічного університету;

Передмова

Мета вивчення дитячої літератури полягає у формуванні національно свідомої, духовно багатой, гуманістично спрямованої, літературно компетентної особистості, здатної у майбутній професійній діяльності залучати дітей дошкільного віку до української і світової літератури для дітей дошкільного віку. Вивчення навчальної дисципліни «Дитяча література» має виробити в студентів уміння сприймати життєві факти і події, зображені в художньому творі, керуючись принципами історизму; давати їм об'єктивну ідейно-естетичну обґрунтовану оцінку з позицій загальнолюдських, морально-етичних і духовних цінностей; зосереджуватися на уважному простеженні внутрішньої логіки літературного процесу, що реалізує ідею художнього прогресу, на розкритті діалектики взаємодії літературних факторів і компонентів, на з'ясуванні естетичної і духовної функції письменства. Програмовий зміст спрямований на обов'язкове читання і вивчення напам'ять художніх творів для дітей, визначення їх місця у літературному процесі доби, у суспільно-історичному контексті. З цією метою передбачається опрацювання студентами підручників і посібників, літературознавчих розвідок, оглядів, статей, написання відгуків і рецензій на прочитані книжки; підготовка доповідей та есе на літературно-мистецькі теми, створення компіляцій, складання літературних кросвордів; проведення дискусій, командних проєктів, що мають на меті у процесі спільної діяльності педагога і студентів допомагати їм оволодівати системою засобів української і світової дитячої літератури.

У зміст портфоліо з дитячої літератури входять: есе на літературно-мистецькі теми, рецензії на прочитані книжки, доповіді, презентації, компіляції дитячих творів відповідно поставленого завдання, літературні кросворди. Портфоліо формується в електронному вигляді у процесі підготовки до кожного практичного заняття, під час виконання самостійної роботи та індивідуально-дослідних завдань.

Очікувані результати навчання дисципліни:

Здобувач вищої освіти знає:

- основні і важливі відомості про життя і творчість письменників, які писали для дітей і про дітей;
- визначає суспільно-історичний контекст, основні стильові тенденції та особливості розвитку української і світової дитячої літератури у різні періоди;
- зміст художніх творів для дітей і на теми дотичні темі дитинства та їх місце у літературному процесі доби;

- тексти художніх творів, рекомендованих для вивчення напам'ять;
- теорію літератури (родові, видові та жанрові особливості художньої літератури для дітей; поняття «тема», «ідея», «конфлікт», «композиція», «сюжет твору», «літературний образ», «портрет»; засоби творення комічного в літературі для дітей; тропи та стилістичні фігури (епітет, метафора, порівняння, гіпербола, метонімія, антитеза, рефрен, алегорія); системи віршування, віршові розміри, рими, їх особливості;
- вікові особливості сприймання дітьми художніх творів;
- вимоги до літератури для дітей дошкільного віку, принципи відбору художніх творів для дітей дошкільного віку.

Здобувач вищої освіти вміє:

- аналізувати ідейно-художній зміст літературного твору, давати йому власну оцінку, визначати найхарактерніші ознаки літературного процесу певного періоду та особливості індивідуального стилю митця;
- проводити паралелі зі змістом творів, їх проблематикою, основними мотивами і співвідносними до них національними, загальнолюдськими поняттями;
- працювати з літературно-критичними статтями, користуватися довідниками, словниками, енциклопедіями;
- писати есе на літературно-мистецькі теми, відгуки на прочитані книжки, готувати доповіді, презентації, компіляції дитячих творів відповідно поставленого завдання, складати літературні кросворди;
- розігрувати сюжети літературних творів для дітей;
- створювати компіляції художніх творів відповідно педагогічного завдання.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

ДИТЯЧА ЛІТЕРАТУРА ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА ВСІЇ ЛІТЕРАТУРИ: РЕТРОСПЕКЦІЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1. - 2год.

Тема 1. ФОЛЬКЛОР І ХУДОЖНЯ ЛІТЕРАТУРА ЯК ВИХОВНІ І МИСТЕЦЬКІ ФЕНОМЕНИ

План

1. Основні поняття, категорії, принципи літератури для дітей дошкільного віку.
2. Фольклор. Дитячий фольклор. Специфіка, жанри, приклади.
3. Світові фольклорні жанри: казки, балади, міфи, билини, лімерики.

Завдання до практичного заняття

Підготувати:

1. Читання: навчальний посібник «Українська література для дітей дошкільного віку» (розділи 1 і 2). Усні відповіді на питання для самоконтролю (с.54-55, с. 78).
2. Читання: навчальний посібник «Світова література для дітей дошкільного віку: морально-ціннісні імперативи» (розділ 1 та параграф 2.1.). Усні відповіді на питання для самоконтролю: с. 31; с. 44-45. Письмові відповіді на питання для самоконтролю у вигляді есе: 5, 9, 10, 11 (с.44-45).
3. Читання і вивчення напам'ять творів українського і світового фольклору (на вибір).

Питання для обговорення та робота на занятті

1. Опитування у вигляді полілогу. Вибіркове читання підготовлених есе та творів, вивчених напам'ять.
2. Робота в мікрогрупах. «Команда розробників»:

- 1 *Команда 1:* Зробіть порівняльний аналіз прислів'їв українського й світового фольклору. Наведіть аналогічні прислів'я із світового фольклору – зробіть компіляцію.
- 2 *Команда 2:* Складіть розповідь за прислів'ям, яка б ілюструвала, розкривала його переносне значення.
- 3 *Команда 3:* До кожної тематичної групи прислів'їв (любов, краса, вірність, дружба, чесність, милосердя) складіть компіляцію творів різних жанрів фольклору для дітей, вказуючи їх походження (народна казка (англійська, німецька, російська, японська тощо).

Рекомендована література

1. Монке О. С. Українська література для дітей дошкільного віку: навчальний посібник, Одеса, 2010. 349 с.
2. Монке О.С. Світова література для дітей дошкільного віку: морально-ціннісні імперативи: навчальний посібник. Одеса: Чорномор'я, 2018. 214 с.
3. Бібліотека Університету імені Ушинського»: <https://library.pdpu.edu.ua/>
4. Репозитарій ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського»
<http://dspace.pdpu.edu.ua/home.jsp?locale=uk>
5. Спеціалізовані сайти дитячої літератури:
<https://www.euroway.com.ua/onlandia/special>
6. Бібліотека світової літератури. Оригінали та переклади: Дитяча література: https://www.ae-lib.org.ua/lit_child.htm
7. Друг читача. Казкарка. URL: <http://kazkarka.com/>;

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2. – 2 год.

Тема 1. ФОЛЬКЛОР І ХУДОЖНЯ ЛІТЕРАТУРА ЯК ВИХОВНІ І МИСТЕЦЬКІ ФЕНОМЕНИ

План

1. Дитячий фольклор. Специфіка, жанри, приклади.
2. Світові фольклорні жанри: казки, балади, міфи, билини, лімерики.

Завдання до практичного заняття

Підготувати:

1. Читання: навчальний посібник «Українська література для дітей дошкільного віку» (розділи 1 і 2). Усні відповіді на питання для самоконтролю (с.54-55, с. 78).
2. Читання: навчальний посібник «Світова література для дітей дошкільного віку: морально-ціннісні імперативи» (розділ 1 та параграф 2.1.). Усні відповіді на питання для самоконтролю: с. 31; с. 44-45. Письмові відповіді на питання для самоконтролю у вигляді есе: 13, 14, 16, 17 (с.44-45).
3. Читання і вивчення напам'ять творів українського і світового фольклору на вибір.

Робота на занятті та питання для обговорення

1. Опитування у вигляді полілогу і вибіркоче читання підготовлених есе та творів, вивчених напам'ять 20 хв.
2. Робота в мікрогрупах. «Команда розробників»:
 1. *Команда 1:* Віднайдіть прототипи міфів язичницьких (слов'янських), античних, християнських у творах зарубіжного і українського фольклору й літератури.
 2. *Команда 2:* Доберіть у перекладах українською мовою англійські лімерики, доступні для дітей дошкільного віку.

Рекомендована література

1. Монке О. С. Українська література для дітей дошкільного віку: навчальний посібник, Одеса, 2010. 349 с.
2. Монке О.С. Світова література для дітей дошкільного віку: морально-ціннісні імперативи: навчальний посібник. Одеса: Чорномор'я, 2018. 214 с.
3. Бібліотека Університету імені Ушинського»: <https://library.pdpu.edu.ua/>
4. Репозитарій ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського» <http://dspace.pdpu.edu.ua/home.jsp?locale=uk>.

5. Спеціалізовані сайти дитячої літератури: <https://www.euroway.com.ua/onlandia/special>.
6. Бібліотека світової літератури. Оригінали та переклади: Дитяча література: https://www.ae-lib.org.ua/lit_child.htm.
7. Друг читача. Казкарка. URL: <http://kazkarka.com/>.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 3. – 2 год.

Тема 2. ДИТЯЧА ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ДОШКІЛЬНИКІВ ХІХ – ХХ СТ. СТ.: КАЗКИ РОМАНТИЗМУ. ЛІТЕРАТУРНІ (АВТОРСЬКІ) КАЗКИ СВІТОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ, ОПОВІДАННЯ ТА ВІРШІ ДЛЯ ДІТЕЙ ХІХ – ХХ СТ. СТ.

План

1. Дитяча література для дошкільників ХІХ – ХХ ст. ст.: казки романтизму.
2. Літературні (авторські) казки світової літератури, оповідання та вірші для дітей ХІХ – ХХ ст. ст.

Завдання до практичного заняття

Підготувати:

1. Читання: навчальний посібник «Світова література для дітей дошкільного віку: морально-ціннісні імперативи» (параграф 2.2 і додатки (с. 94-207.). Усні відповіді на питання для самоконтролю: с. 76-81. Письмові відповіді на питання для самоконтролю у вигляді есе: 2, 20, 21 (с.76-81).
2. Складіть тези статті А.В. Коровіна «Жанры литературной сказки и фантастической новеллы в эпоху романтизма» (2008) [<https://cyberleninka.ru/article/n/zhanry-literaturnoy-skazki-i-fantasticheskoy-novelly-v-epohu-romantizma>]
3. Прочитайте і напишіть розгорнуту рецензію на дитячу книгу одного із авторів, представлених у навчальному посібнику у параграфі 2.2 і додатках (с. 94-207.).

4. Вивчіть напам'ять поезію: Р.Кіплінг (If), або/у перекладі Є. Сверстюка (с. 121-123) / або в перекладі С. Маршака /або в перекладі М. Лозинського.

Робота на занятті та питання для обговорення

1. Опитування у вигляді полілогу і вибіркоче читання підготовлених есе, рецензій, тез, та твору, вивченого напам'ять 20 хв.
2. Продовжи твердження у відповідності з твоїм знанням і розумінням теми :
 1. «Переказ казки «Лускунчик і Мишачий Король» відомого німецького письменника доступний розумінню більшості дошкільнят».
 2. «Однак, у ній порушено досить складні теми, які можна спро- бувати обговорювати з дітьми старшого дошкільного віку, як-от:.....»
 3. «Одна з важливих і цікавих проблем, описаних у книзі,вигадують собі друзів,».
 4. «Малюк – це символ дитини, якою був кожний з нас, а Пеппі – це символ дитини,.....»
 5. «Головна думка казки Володимира Одоевського «Містечко в табакерці», полягає в тому, що.....»
 6. «Алегорія «Оленчиних казок» пов'язана з перенесенням соціальних явищ і морально-духовних проблем у світ.....»
 7. Віршовані казки:«Мойдодир», «Тараканище», «Муха-Цокотуха», «Айболить» (за мотивами казки), «Телефон», «Плутанина», «Федорине горе» тощо, які вже давно стали «невід'ємним атрибутом дитинства» кожного нового покоління дітей – це не просто цікаві історії для маленьких дітей, а і».
 8. «Казкова повість «Чарівник Смарагдового міста» (за мотивами казко вої повісті «Країна Оз») навчає дошкільнят передусім тому, що дружба, взаємодопомога і взаємовиручка відіграють велику роль у житті кожної людини»
 9. «Одна з характерних особливостей казок С. Козлова –»

10. «Улюблені дурні й диваки англійського фольклору населяють казковий світ
11. «Казка, як фантасмагорія, вчить дітей абстрактно, нестандартно мислити, побачити, наскільки цікавий і нескінченний світ людських фантазій і зрозуміти, що він не такий неможливий, яким здається»
12. «.....» – маленький шедевр майстра, мудра і несподівано жорстка казка про маленького хлопчика з холодним серцем, в якому не було ні краплі
13. «Казки в дусі негритянського фольклору, з героєм наповнені гумором і простотою, ці казки непохитно вимальовують перемогу кмітливого й спритного над тупим і жадібним, підступним та іншими ворогами».
14. «Прикладів можна наводити безліч, але, напевно, вже хрестоматійними стали вірші «.....» – символ дитячого зазнайства:.....»
15. «Виявляється, дорослі й не помітили, що «голубчик» і «синочок» уже виріс, а тому звернення в формі викликає у нього такий протест: «.....»
16. «Олюднені герої казкових творів, їхні взаємостосунки й відносини з оточуючим світом водночас допомагають читачеві отримати нові, конкретні знання про світ, наприклад, про взаємозв'язок у природі: «.....» («Казка про всіх на світі»)
17. «..... у своїй книзі «Книги для дітей: що і навіщо потрібно читати дошкільнятам» писав: «По суті, всі по-справжньому хороші книги для дошкільнят так чи так виражають Вони просякнуті Але дитина цікава не лише тим, що вона майбутня доросла людина, але й, вносити в навколишнє життя свою людяність, чистоту, безпосередність, душевне здоров'я»
3. Робота в мікрогрупах. «Команда розробників»:

Команда 1 : Створіть компіляцію художніх творів світової літератури для дошкільнят (додатково скористайтеся таблицею с. 195-207 навчального посібника «Світова література для дітей дошкільного віку: морально-ціннісні імперативи»), в яких повідомляється дітям про значення краси, силу внутрішньої краси. Підготуйте коротке есе на цю тему, яке слугуватиме великим епіграфом складеної Вами компіляції.

Команда 2 : До кожної тематичної групи прислів'їв (любов, краса, вірність, дружба, чесність, милосердя) складіть компіляцію авторських казок для дітей, вказуючи їх походження.

Рекомендована література

1. Монке О.С. Світова література для дітей дошкільного віку: морально-ціннісні імперативи: навчальний посібник. Одеса: Чорномор'я, 2018. 214 с.
2. Бібліотека Університету імені Ушинського»: <https://library.pdpu.edu.ua/>
3. Репозитарій ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського»
<http://dspace.pdpu.edu.ua/home.jsp?locale=uk>.
4. Спеціалізовані сайти дитячої літератури:
<https://www.euoway.com.ua/onlandia/special>.
5. Бібліотека світової літератури. Оригінали та переклади: Дитяча література: https://www.ae-lib.org.ua/lit_child.htm.
6. Друг читача. Казкарка. URL: <http://kazkarka.com/>.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 4. – 2 год.

Тема 2. ДИТЯЧА ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ДОШКІЛЬНИКІВ ХІХ – ХХ СТ. СТ.: КАЗКИ РОМАНТИЗМУ. ЛІТЕРАТУРНІ (АВТОРСЬКІ) КАЗКИ СВІТОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ, ОПОВІДАННЯ ТА ВІРШІ ДЛЯ ДІТЕЙ ХІХ – ХХ СТ. СТ.

План

1. Дитяча література для дошкільників ХІХ – ХХ ст. ст.: казки романтизму.
2. Літературні (авторські) казки світової літератури, оповідання та вірші для дітей ХІХ – ХХ ст. ст.

Завдання до практичного заняття

Підготувати:

1. Читання: навчальний посібник «Світова література для дітей дошкільного віку: морально-ціннісні імперативи» (параграф 2.2 і додатки (с. 94-207.)). Усні відповіді на питання для самоконтролю: с. 76-81. Письмові відповіді на питання для самоконтролю у вигляді есе: 39, 47 (с.76-81).
2. Доберіть казки доби романтизму для дошкільнят, проаналізуйте їх (3 казки різних авторів). Напишіть рецензії на кожен з них.
3. Доберіть у перекладі українською мовою: вірші іноземних авторів для дітей дошкільного віку і вивчіть обраний вірш напам'ять.

Робота на занятті та питання для обговорення

1. Опитування у вигляді полілогу і вибіркоче читання підготовлених есе, рецензій, та віршів, вивчених напам'ять 20 хв.
2. Продовжи речення у відповідності з твоїм знанням і розумінням теми :
 1. «Наприкінці XVIII – початку XIX століття в світовій літературі починає формуватися нова тенденція. У творчості багатьох письменників спостерігається особливий інтерес до Багато в чому це пов'язано з таким літературним явищем, як, в естетичній системі якогопосідає велике місце».
 2. «Епоха створила проміжну стадію між народною і літературною казкою. Саме тоді виникла казка, яку визначають як «.....» (на відміну від фольклорної, народної), тобто літературна обробка народної казки».
 3. «Унікальність в тому, що він наділив чудовим даром не тільки Русалоньку. Він розгледів і з переконливістю оспівав силу духу земних тендітних дівчаток. Таких, якіз «Снігової королеви», або Ельза з «.....».
 4. «З малих форм фольклору в Англії найцікавішими є – короткі вірші гумористичного змісту з.....».

«Шарль Перро при всій його очевидній наївності досить складний і глибокий, щоб не тільки захопити уяву дитини, але й Письменник вмістив у свої казки Так, на відміну від чудової, простої за змістом і стилем казки «Червона Шапочка» неабияк відрізняється своїм психологічно тонким і серйозним задумом казка».

5. «Така властивість англійської ментальності і національного художнього мислення, як сприяли тому, що англійська дитяча література багато в чому розвивалася під впливом «дорослої» літератури: це стосується

6. «Із збірки віршів Матінки Гуски взяті, які обіграються в Матінка Гуска – це уявлюваний автор, і, зокрема віршиків, пісеньок, лічилок. Англійські дитячі пісеньки, віршики і лічилки стали відомі насамперед завдяки перекладам

7. «Англійська літературна казка – зазвичай В ній переосмислюються, почасти в пародійному сенсі, Єдине фольклорне джерело, з якого черпає англійська літературна казка, – це «.....».

8. «У «Сніговій королеві» виникає асоціація з..... ..»

9. «Красива, тиха, сумна казка про таємний світ підземних лицарів, про чудесне перетворення курки Чорнушки, про загадковий підземний народ буде цікавою і сучасним дітям, які прагнуть таємничості».

10. «Фактично, «Чорна курка» дає початок «.....»

11. «Трагізм – домінанта творчості В. Гаршина. Однак, винятком стала лише ця казка для дітей – «.....».

12. «Можливо, лише декадент вікторіанської епохи міг написати настільки вишукану й пронизливу казку, як «.....» – зовсім не дитячу, але з якогось моменту (з восьми–десяти років) просто необхідну дитині».

13. «Батько фентезі – автор повісті «.....», трилогії «.....» та їхньої передісторії – роману «.....» – написав казкові історії, які можна запропонувати дітям старшого дошкільного віку».

14. «Асертивність – поведінка, що поєднує ……………»
15. «У творах А. Ліндгрена для старших дітей та їхніх батьків зображені діти з чітко вираженими особистісними кордонами, з якими вважається оточення: …………… тощо». «Дітям дошкільного віку з метою виховання асертивності можна прочитати казки …………… Книга «…………» написана за мотивами казок ……………»

3. Робота в мікрогрупах. «Команда розробників»:

Команда 1 : До кожної тематичної групи прислів'їв (любов, краса, вірність, дружба, чесність, милосердя) складіть компіляцію віршів зарубіжних авторів для дітей, вказуючи їх походження.

Команда 2 : Підготуйте інсценівку уривку казки для дітей доби романтизму (для онлайн заняття – розподіл ролей і виразне читання).

Рекомендована література

1. Монке О.С. Світова література для дітей дошкільного віку: морально-ціннісні імперативи: навчальний посібник. Одеса: Чорномор'я, 2018. 214 с.
2. Бібліотека Університету імені Ушинського»: <https://library.pdpu.edu.ua/>
3. Репозитарій ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського»
<http://dspace.pdpu.edu.ua/home.jsp?locale=uk>
4. Спеціалізовані сайти дитячої літератури:
<https://www.euroway.com.ua/onlandia/special>
5. Бібліотека світової літератури. Оригінали та переклади: Дитяча література: https://www.ae-lib.org.ua/lit_child.htm
6. Друг читача. Казкарка. URL: <http://kazkarka.com/>;

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 5. - 2 год.

Тема 3. ДИТЯЧА ТЕМА У ТВОРЧОСТІ УКРАЇНСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ ТА ЖАНРОВО-ТЕМАТИЧНА ПАЛІТРА УКРАЇНСЬКОЇ ДИТЯЧОЇ ЛІТЕРАТУРИ ХІХ– ХХ СТОЛІТТЯ

План

1. Дитяча тема у творчості українських письменників.

2. Жанрово-тематична палітра української дитячої літератури ХІХ– ХХ століття

Підготувати:

1. Читання: навчальний посібник «Українська література для дітей дошкільного віку» (розділи 3 і 4). Усні відповіді на питання для самоконтролю (с.89-91, с. 220-225). Письмова відповідь на питання для самоконтролю у вигляді есе: 2 (с. 245).
2. Користуючись навчальними посібниками, доберіть 3 твори української дитячої літератури ХІХ– ХХ століття для дошкільнят, проаналізуйте їх. Напишіть рецензії на кожному з них.
3. Напишіть есе, використовуючи як назву рядок з будь-якого поетичного твору українських письменників, які писали для дітей. Наприклад, есе на тему: *«Віддай людині крихітку себе. За це душа наповнюється світлом»*. Ліна Костенко. Або *«Душа летить в дитинство як у вирій, бо їй на світі тепло тільки там»*. Ліна Костенко. Або *«...Але завжди було і буде вічне - Дитина з книжкою в руці! Допоки й світ....»*. Дмитро Чередниченко.

Робота на занятті та питання для обговорення

1. Опитування у вигляді полілогу і вибіркоче читання підготовлених есе, рецензій, та віршів, вивчених напам'ять 20 хв.
2. Продовжи речення у відповідності з твоїм знанням і розумінням теми :
 1. «Тоді, коли в Україні не було шкіл з українською мовою викладання, він видав(1861), який став однією з перших».
 2. «Однією з найкращих книжок Наталі Забіли є цикл віршованих оповідань Від першого оповідання до завершального минає рівно рік – від зими до зими.
 3. «У своїх літературних творах для дітей К.Д. Ушинський намагався передати, як-от: в оповіданні «.....», де йдеться про зустріч хлопчика зі змією».

4. «..... написав 107 байок, які становлять золотий фонд нашої культури. Кращі з них використовуються для дитячого читання, зокрема.....та ін.».
5. «Значну групу віршів Олени Пчілки для дітей складають вірші, присвячені темі».
6. «Широко відомий сюжет народної казки «Ріпка», по-новому переказаний, вирізняється більшою».
7. «У коротких оповіданнях «...» та «...» чітко зображено негативну рису, характерну передусім для чоловіків –, що увінчується агресією, яка порівнюється з позитивною жіночою – поступливістю,».
8. «Життя без мрії письменниця заперечує в казці «...» (1890). Тут протиставляються образи і».
9. «Олесеві казки, виконані у формі поетичних п'єс, увійшли до золотого фонду драматургії для дітей». «В українській літературі Олександр Олесь відомий і своїми перекладами для дітей.....».
- 10.«Неперевершеним майстром сміху у літературу для дітей увійшов, збагативши її передусім жанром».
- 11.«Яскравою особливістю казок є їх морально-етичне спрямування і романтична піднесеність».

Рекомендована література

- 1.Монке О. С. Українська література для дітей дошкільного віку: навчальний посібник, Одеса, 2010. 349 с.
- 2.Бібліотека Університету імені Ушинського»: <https://library.pdpu.edu.ua/>
- 3.Репозитарій ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського»
<http://dspace.pdpu.edu.ua/home.jsp?locale=uk>
- 4.Спеціалізовані сайти дитячої літератури:
<https://www.euroway.com.ua/onlandia/special>
- 5.Друг читача. Казкарка. URL: <http://kazkarka.com/>;

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 6. - 2год.

Тема 3. ДИТЯЧА ТЕМА У ТВОРЧОСТІ УКРАЇНСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ ТА ЖАНРОВО-ТЕМАТИЧНА ПАЛІТРА УКРАЇНСЬКОЇ ДИТЯЧОЇ ЛІТЕРАТУРИ ХІХ– ХХ СТОЛІТТЯ

План

1. Дитяча тема у творчості українських письменників.
2. Жанрово-тематична палітра української дитячої літератури ХІХ– ХХ століття

Підготувати:

1. Читання: навчальний посібник «Українська література для дітей дошкільного віку» (розділи 3 і 4). Усні відповіді на питання для самоконтролю (с.89-91, с. 220-225). Письмова відповідь на питання для самоконтролю у вигляді есе: 3 (с.250).
2. Користуючись навчальними посібниками, доберіть 6 віршів української дитячої літератури різних періодів (ХІХ століття, перша половина ХХ століття, друга половина ХХ століття) для дошкільнят, вивчіть напам'ять, підготуйте виразне читання на занятті.

Робота на занятті та питання для обговорення

3. Опитування у вигляді полілогу і вибіркоче читання підготовлених есе, рецензій, та віршів, вивчених напам'ять 20 хв.
4. Продовжи речення у відповідності з твоїм знанням і розумінням теми :
 1. «Вірш «Хор лісових дзвіночків», який увійшов у дитяче коло читання, своєрідний і за Перед тим, як прочитати його дітям, слід створити в їхній уяві
 2. «Психологічною і філософською основою поетичної особистості М.Т. Рильського був, і він вносив цей животворний струмінь у всі свої поезії для дітей:.....».
 3. «У казці «Мандри Закомарика» М.Трублаїні розповідає про.....».

4. «У дітей дошкільного і молодшого шкільного віку дуже часто наявні різні страхи. Ось як В.О.Сухомлинський вирішив проблему страху.....».
 5. «Тематика творів В. Нестайка, а більшість з них — пригодницько-гумористичні, відображає
 6. Поезії Л.Костенко для дітей вражають несподіваними сюжетами і образами, як-от: «.....», що можливо є «старійшина чи мудрець», або мурашки, які думали про і тому «....».
 7. «Микола Вінграновський писав не тільки.....».
 8. «У розділі «.....» із збірки «Чари ворожбита», призначеному спеціально для – ігрова поезія».
 9. «Анатолій Костецький у дитячій поезії виступав не лише як талановитий автор, а й як не менш талановитий
5. Брейнрайтінг. Завдання: Доберіть твори для компаративного аналізу. Що об'єднує героїв запропонованих творів? Що (хто) загрожує їх існуванню? Які психологічні особливості наших героїв? Що є для кожного з них головним і як змінюється їхнє ставлення до нього? Яке моральне правило можна вивести разом з дітьми після прочитання даних творів? Приклад компаративного аналізу див. на с. 212-213 навчального посібника «Світова література для дітей дошкільного віку: морально-ціннісні імперативи».

Рекомендована література

- 1.Монке О. С. Українська література для дітей дошкільного віку: навчальний посібник, Одеса, 2010. 349 с.
- 2.Бібліотека Університету імені Ушинського»: <https://library.pdpu.edu.ua/>
- 3.Репозитарій ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського»
<http://dspace.pdpu.edu.ua/home.jsp?locale=uk>
- 4.Спеціалізовані сайти дитячої літератури:
<https://www.euroway.com.ua/onlandia/special>
- 5.Друг читача. Казкарка. URL: <http://kazkarka.com/>;

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

МОРАЛЬНО- ЦІННІСНІ ІМПЕРАТИВИ ДИТЯЧОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА СУЧАСНА ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 7. – 2 год.

ТЕМА 4. ХУДОЖНІ ТВОРИ СВІТОВОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ МОРАЛЬНО – ДУХОВНОЇ СПРЯМОВАНОСТІ ДЛЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ: РЕКОМЕНДАЦІЙНЕ КОЛО ЧИТАННЯ

План

1. Художні твори світової та української літератури морально – духовної спрямованості для дітей дошкільного віку
2. Рекомендаційне коло читання для дітей дошкільного віку

Підготувати:

1. Читання: навчальних посібників «Українська література для дітей дошкільного віку» (розділи 3 і 4) і «Світова література для дітей дошкільного віку: морально-ціннісні імперативи» (параграф 2.2 і додатки (с. 94-207.).
2. Напишіть есе, в якому була б відповідь на запитання: «Які морально-духовні цінності й етичні риси Ви вважаєте пріоритетними для виховання у дітей дошкільного віку? Використовуйте в написанні есе твори українського і світового фольклору та літератури для дітей, в яких би було представлено протилежні етичні риси (наприклад: добродійність-зловмисність, прямодушність-хитрість і т.ін.)

Робота на занятті та питання для обговорення

1. Опитування у вигляді полілогу і вибіркоче читання підготовлених есе.
2. Брейнштормінг. Завдання: Уявіть і опишіть педагогічну ситуацію, яка передбачає вирішення певної етичної дилеми у спілкуванні дитина-дитина, дитина-дорослий. Брейнрайтінг. Складіть компіляцію художніх творів дитячих письменників, які сприяють вирішенню дібраних вами

педагогічних ситуацій. Представте у вигляді загального проекту під час заняття.

Рекомендована література

1. Бех І.Д. Виховний глосарій у полярному поданні. *Методист. Для ключових людей освіти*. 2020. листопад-грудень. №11-12 (107-108), С.49-63.
2. Монке О.С. Таркуцяк О.І Використання методичного потенціалу народних і авторських казок як засобу морально-духовного виховання дошкільників. *Інноваційна педагогіка: науковий журнал*. Вип. 39. Вид. дім «Гельветика», 2021. С. 265-269
3. Монке О.С. Українська література для дітей дошкільного віку: навчальний посібник, Одеса, 2010. 349 с.
4. Монке О.С. Світова література для дітей дошкільного віку: морально-ціннісні імперативи: навчальний посібник. Одеса: Чорномор'я, 2018. 214 с.
5. Спеціалізовані сайти дитячої літератури: <https://www.euroway.com.ua/onlandia/special>

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 8. – 2 год.

Тема 4. ХУДОЖНІ ТВОРИ СВІТОВОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ МОРАЛЬНО – ДУХОВНОЇ СПРЯМОВАНOSTІ ДЛЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ: РЕКОМЕНДАЦІЙНЕ КОЛО ЧИТАННЯ

План

1. Художні твори світової та української літератури морально – духовної спрямованості для дітей дошкільного віку
2. Рекомендаційне коло читання для дітей дошкільного віку

Підготувати:

1. Читання: навчальних посібників «Українська література для дітей дошкільного віку» (розділи 3 і 4) і «Світова література для дітей дошкільного віку: морально-ціннісні імперативи» (параграф 2.2 і додатки (с. 94-207.).

2. Оберіть полярні етичні риси, морально-духовні цінності (наприклад: акуратність-неорганізованість, скромність – самозвеличення і т.ін.). Складіть компіляцію фрагментів художніх фільмів, мультфільмів за мотивами художніх творів, що ілюструють дібрані Вами морально-духовні цінності, етичні риси в їх полярних виявленнях. Опишіть їх, представивши все у вигляді презентації.

Робота на занятті та питання для обговорення

1. Опитування у вигляді полілогу і перегляд підготовлених презентацій.
2. «Есе для сусіда». Визначіть автора цих рядків: «Є таке тверде правило. Встав уранці, вмився, привів себе до ладу– відразу ж приведи до ладу свою планету». Напишіть есе на цю тему. Обміняйтеся з сусідом есе, перевірте його. Висловіть свою думку, щодо прочитаного, враховуючи також наявність граматичних і синтаксичних помилок.

Рекомендована література

1. Бех І.Д. Виховний глосарій у полярному поданні. *Методист. Для ключових людей освіти*. 2020. листопад-грудень. №11-12 (107-108), С.49-63.
2. Монке О.С. Таркуцяк О. І Використання методичного потенціалу народних і авторських казок як засобу морально-духовного виховання дошкільників. *Інноваційна педагогіка: науковий журнал*. Вип. 39. Вид. дім «Гельветика», 2021. С. 265-269
3. Монке О. С. Українська література для дітей дошкільного віку: навчальний посібник, Одеса, 2010. 349 с.
4. Монке О.С. Світова література для дітей дошкільного віку: морально-ціннісні імперативи: навчальний посібник. Одеса: Чорномор'я, 2018. 214 с.
5. Спеціалізовані сайти дитячої літератури: <https://www.euroway.com.ua/onlandia/special>

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 9 – 2 год.

Тема 5. СУЧАСНА СВІТОВА ТА УКРАЇНСЬКА ДИТЯЧА ЛІТЕРАТУРА: СПЕЦИФІКА РОЗВИТКУ.

План

1. Особливості сучасної світової дитячої літератури.
2. Специфіка розвитку сучасної української дитячої літератури.

Підготувати:

1. Читання: навчальних посібників «Українська література для дітей дошкільного віку» (розділ 5) і «Світова література для дітей дошкільного віку: морально-ціннісні імперативи» (параграф 2.2 і додатки (с. 94-207.).
2. Вивчити напам'ять по одному із віршів (на власний вибір) для дітей дошкільного віку двох авторів сучасної дитячої літератури.

Робота на занятті та питання для обговорення

1. Опитування у вигляді полілогу і перевірка читання віршів, вивчених напам'ять.
2. Продовжи речення у відповідності з твоїм знанням і розумінням теми :
 1. «Головним «виховним прийомом» у цій поезії Григорія Остера стає.....»
 2. У віршованих казках відомого ізраїльського письменника «Лев ночами», «Тато мене соромить», «Тітка Тамі» показано захопливий світ веселих і бешкетливих підмін, в якому дорослі перетворюються на дітей, затіваючи смішні й неймовірні ігри, а діти
 3. «Автор прямо чи опосередковано доносить до маленьких читачів
 4. «У повісті «Стефа і її Чакалка»..... створив образ батька, який може те, що для сучасних батьків є найважчим:.....».
 5. «Молодшим діточкам – 3,5 – 5 років – сподобається жваво написана, сповнена національного колориту, казкова повість С. Вангелі
 6. «Серед низки різдвяних творів слід особливо відзначити «Різдвяну рукавичку».

7. «Мелодія, оскільки вірші поетеси – слова багатьох відомих пісень, зокрема й тих, які стали саундтреками до мультфільмів («.....»»».
 8. «..... разом із своєю донькою Люсі запросив читачів у неймовірну мандрівку Всесвітом верхи на
 9. «Казка «....» українською і англійською мовами веде в дивовижний світ, створений художницею Софією Ус. У казці зворушливо йдеться про зайчика, який
 - 10.«Чудова, добра, зворушлива історія, яка нагадує відому приказку «В гостях добре, а вдома краще», і про те, що Казку читають дітям років».
 11. «Якби потрібно було назвати п'ятірку найкращих сучасних дитячих письменників України, то до неї потрапила б обов'язково».
 - 12.«Інша книга – тепла, сонячна, весела і трошки сумна, призначена і для дітей, і для дорослих:.....»
 - 13.«....» – це «фентезі» для найменших.
 14. «В іншій казці – «Малуся і Рогопед» знаходимо несподівану відповідь на запитання:«на чому тримається цей світ?». Виявляється, Логопед і «Рогопед» у казці –
 - 15.«У книзі віршів «Азбука гарної поведінки» дитина знайде відповіді на багато важливих питань.....».
 - 16.«Наприклад її «....» – «куці», коротенькі, адресовані дошкільнятам, яким ще треба запам'ятати
 - 17.«Сюжет казкової притчі «Дивовижна подорож кролика Едварда» такий:.....».
 - 18.«Смислове наповнення тексту казки «День чудес»
 19. «Книжка-картинка «Джек и Джим» розповідає про дружбу білої чайки і
 - 20.«В оригінальній казці сучасної «Фабрика слів» хлопчик
3. Робота в мікрогрупах. «Команда розробників»:

Команда 1 :Складіть колективну «Скарбничку ерудита», дібравши цитати, крилаті вирази з найкращих, на вашу думку, творів для дітей в українській і світовій літературі, які були прочитані вами.

Команда 2 :Складіть компіляцію творів сучасних дитячих письменників на морально- етичні теми, доступні старшим дошкільнятам, вказавши моральне правило, яке можна вивести з дітьми після їх читання.

Рекомендована література

1. Монке О.С. Українська література для дітей дошкільного віку: навчальний посібник, Одеса, 2010. 349 с.
2. Монке О.С. Світова література для дітей дошкільного віку: морально-ціннісні імперативи: навчальний посібник. Одеса: Чорномор'я, 2018. 214 с.
3. Спеціалізовані сайти дитячої літератури: <https://www.euroway.com.ua/onlandia/special>
4. Сайт про сучасну дитячу літературу. URL: <http://kazkarka.com/>;

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 10 – 2 год.

Тема 5. СУЧАСНА СВІТОВА ТА УКРАЇНСЬКА ДИТЯЧА ЛІТЕРАТУРА: СПЕЦИФІКА РОЗВИТКУ.

План

1. Особливості сучасної світової дитячої літератури.
2. Специфіка розвитку сучасної української дитячої літератури.

Підготувати:

1. Читання: навчальних посібників «Українська література для дітей дошкільного віку» (розділ 5) і «Світова література для дітей дошкільного віку: морально-ціннісні імперативи» (параграф 2.2 і додатки (с. 94-207.).
2. Напишіть есе, в якому була б відповідь на запитання: «Книга, яку б я прочитала (в) своїй дитині».
3. Напишіть есе на тему: «Найвидатніші казкарі світу для дітей дошкільного віку».

Робота на занятті та питання для обговорення

1. Опитування у вигляді полілогу і вибіркоче читання підготовлених есе.
2. Театралізація. Підготуйте інсценівку уривку будь-якої казки Кейт Ді Камілло/ Виразне читання в ролях у разі онлайн навчання.
3. Брейнрайтінг. Доберіть твори для компаративного аналізу. Що об'єднує героїв запропонованих творів? Що (хто) загрожує їх існуванню? Які психологічні особливості наших героїв? Що є для кожного з них головним і як змінюється їхнє ставлення до нього? Яке моральне правило можна вивести разом з дітьми після прочитання даних творів?

Рекомендована література

1. Монке О. С. Українська література для дітей дошкільного віку: навчальний посібник, Одеса, 2010. 349 с.
2. Монке О. С. Світова література для дітей дошкільного віку: морально-ціннісні імперативи: навчальний посібник. Одеса: Чорномор'я, 2018. 214 с.
3. Спеціалізовані сайти дитячої літератури:
<https://www.euroway.com.ua/onlandia/special>
4. Сайт про сучасну дитячу літературу. URL: <http://kazkarka.com/>.

Список рекомендованої літератури

Основна література

1. Монке О.С. Українська література для дітей дошкільного віку: навчальний посібник, Одеса, 2010. 349 с.
2. Монке О.С. Світова література для дітей дошкільного віку: морально-ціннісні імперативи: навчальний посібник. Одеса: Чорномор'я, 2018. 214 с.
3. Монке О. С. Художня література як засіб морально-духовного виховання дітей дошкільного віку: теоретико – методичний аспект: монографія. Черкаси: Видавництво ДП «Черкаський ЦНТІ», 2015. 248 с.
4. Українська дитяча література: хрестоматія /під ред. Л.П.Козачок.: вища школа, Київ 2000.519 с.

Допоміжна література

1. Богуш А., Гавриш Н., Котик Т., Методика організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей у дошкільних навчальних закладах: підручник для студентів вищих навчальних закладів факультетів дошкільної освіти К.: Видавничий дім «Слово», 2006. 304 с.
2. Бех І.Д. Виховний глосарій у полярному поданні. *Методист. Для ключових людей освіти*. 2020. листопад-грудень. №11-12 (107-108), С.49-63.
3. Беленька Г.В., Конюхова Т.С Казки про природу. Чарівний промінь. Казки для дітей дошк. і мол. шк. віку: навч. посібник. Київ: Вид.дім Слово, 2009. 472 с.
4. Довженок Г.В. Український дитячий фольклор: віршові жанри. Київ: Наук. думка, 1981.
5. Єфремов С. Історія українського письменства. Київ: Femina, 1995.688с. 526 с.
6. Кіліченко Л.М. Українська дитяча література: навч.посібник. Київ: Вища школа, 1988. 264 с.

7. Лановик М. Б. Українська усна народна творчість: підручник. Київ: Знання-Прес, 2001. 591 с.
8. Літературознавчий словник-довідник/ Р.Т.Гром'як, Ю.І.Ковалів та ін. Київ: Академія, 1997. 752с.
9. Монке О.С. Використання пісень літературного походження в освітньо-виховній роботі з дітьми дошкільного віку. Педагогічний альманах. Зб.наук. статей. Вип. 3.ПНПУ імені К.Д.Ушинського,Одеса 2011. С. 150-156.
- 10.Монке О. С. Авторські казки зарубіжної літератури як засіб морально-духовного виховання дітей дошкільного віку. Міжнародний періодичний журнал «Science and Education a New Dimension», Pedagogy and PsychologyI (6), Issue: 10. Будапешт, Угорщина, Oct. 2013. С. 80 – 88.
- 11.Монке О.С. Таркуцяк О.І Використання методичного потенціалу народних і авторських казок як засобу морально-духовного виховання дошкільників. Інноваційна педагогіка: науковий журнал. Вип. 39. Вид. дім «Гельветика», 2021. С. 265-269
- 12.Монке О.С. Теоретико-методичні засади підготовки майбутніх вихователів до морально-духовного виховання дошкільників засобами художньої літератури: дис. ... д-ра педагог. наук :13.00.08. Київ. 2020. 537 с.
- 13.Рідне слово. Українська дитяча література – хрестоматія в 2-х книгах, книга 1, 2 . Київ: Либідь, 1999 р. 400 с.
14. Скобелева-Сологуб Н. Володимир Винниченко: про дітей і для дітей. Слово і час. 1999. № 7. с. 60 - 65.
- 15.Сивачук Наталія. Український дитячий фольклор. Київ: Деміур, 2003. 288 с.
16. Українська дитяча література. Маловідомі твори українських письменників 2-ї пол. ХХ ст. Навчальний посібник / під ред. Богданець-Білокаленко Н.І., Київ: Вид. дім Слово, 2009. 280 с.

17. Українське слово: Хрестоматія української літератури та літературної критики ХХ ст.: У 4-х кн. Київ: Видавництво Аконіт, 2001. 589 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Бібліотека Університету Ушинського: <https://library.pdpu.edu.ua/>
2. Репозитарій ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського»
<http://dspace.pdpu.edu.ua/home.jsp?locale=uk>
3. Статті, присвячені питанням і проблематиці літератури для дітей. URL: <http://petryk.com.ua/4623>.
4. Каталог українських сайтів. Дитяча література. URL: http://ditky.at.ua/dir/ditjacha_literatura/27;
5. Сайт про сучасну дитячу літературу. URL: <http://kazkarka.com/>;
6. Друг читача. Казкарка. URL: <http://kazkarka.com/>;
7. Іван Андрусак. Дорослі капості дитячої літератури. URL: http://zn0.at.ua/publ/dorosli_kaposti_ditjachoji_literaturi_ivan_andrusjak_pro_ditjachu_literaturu/31;
8. Ахматова А. Пушкин и дети. URL: http://www.e-reading-lib.org/bookreader.php/92104/Ahmatova_-_Pushkin_i_deti.html;
9. Берестов В. Книги для детей: что и зачем нужно читать дошкольникам. URL: <http://dob.1september.ru/article.php?ID=200601609>;
10. Національна бібліотека України для дітей. URL: <http://www.chl.kiev.ua/default.aspx?id=3442>;
11. Електронні книги: URL: http://www.ae-lib.org.ua/_lit_child.htm;
12. Сайти дитячих видавництв. URL: <http://www.granit.com.ua/>; <http://ababahalamaha.com.ua/>; <http://bohdan-books.com/>;
13. Весела абетка. URL: <http://abetka.ukrlife.org/>
14. Сайт про творчість сучасних українських дитячих письменників. URL: <http://detkniga.narod.ru/>.
15. International board on Books for young people (IBBY). <https://www.ibby.org>.

16. Спеціалізовані сайти дитячої літератури. URL:
<https://www.euroway.com.ua/onlandia/special>
17. Бібліотека світової літератури. Оригінали та переклади: Дитяча література. URL: https://www.ae-lib.org.ua/_lit_child.htm

ІНДЗ

1. Підготуйте доповідь з презентацією: «Льюїс Керролл «Аліса в Країні Чудес» і школа «нонсенса» в дитячій літературі ХХ–ХХІ століття».
2. Підготуйте доповідь з презентацією: «Проблема портретування у перекладі: «Пригоди Пінокіо» Карло Коллоді й «Золотий ключик» Олексія Толстого, «Доктор Дулітл» Хью Лофтинга і «Доктор Айболить» Корнія Чуковського; «Мудрець з країни Оз» Френка Баума і «Чарівник Смарагдового міста» Олександра Волкова».
3. Підготуйте доповідь з презентацією: «Нонсенс», стилізація й пародія у творчості оберіутів. (Д. Хармс, О. Введенський, Ю. Владіміров, Є. Шварц»).
4. Підготуйте доповідь з презентацією: «К. І. Чуковський в історії дитячої літератури: протеїзм творчості і «свій голос». Складіть тези опублікованої лекції «Творчество К. И. Чуковского для детей» И. А. Свирская (Ленинград, 1959). Включіть в доповідь.
5. Складіть літературний кросворд «Дитяча література».

Компаративний аналіз художніх творів (приклад)

Компаративний аналіз – це, насамперед порівняння творів різних авторів, які належать до різних літературних епох. Водночас, компаративний аналіз творів допомагає усвідомити цілісність світового літературного процесу. Що є спільним і відмінним між ними, які моральні настанови і життєву мудрість вони плекають. 1). Наприклад, порівняння казок «Троє поросят» братів Грім, байки Л. Глібова «Коник стрибунець», байки І. Крилова «Стрекоза и муравей». Починається такий аналіз з короткого переказу даних творів і евристичної бесіди: Що об'єднує героїв запропонованих творів? Що (хто) загрожує їх існуванню? Які психологічні особливості наших героїв? Що є для кожного з них головним і як змінюється їх ставлення до нього? Яке моральне правило можна

вивести разом з дітьми після прочитання даних творів? 2). Ще один аспект компаративістики – порівняння образів літературних героїв зі складанням таблиці «Спільне і відмінне в образах героїв». Цей аспект корисний у підготовці до проведення різноманітної роботи з дітьми за змістом художніх творів (можна підібрати як твори безпосередньо для дошкільників: казки, вірші, оповідання, так і твори, що сприяють поглибленню розуміння світу дитинства, його цінностей, потенційного прояву морально-духовних якостей дитини в дорослому житті, «впізнання» майбутнього дорослого в дитині (твори складнішої тематики, наприклад, оповідання В. Винниченка «Федько-халамидник», «Кумедія з Костем»)).

Розв'язання педагогічних ситуацій за допомогою художніх творів (приклади)

Педагогічна ситуація: Дитина засмучується через те, що інша дитина забрала, або того гірше зламала її іграшку. У дитячому серці почасти виникає гірка образа, а інколи і бажання помститися кривдникові. Як вчинити у такому випадку? Як не допустити перших проявів озлоблення дитячого серця, а навпаки, закласти в нього зерна мудрості і позитивного духовного досвіду? Як пояснити дитині, що не прощення і помста – не вихід?

Які твори почитати з дітьми. «Перемагай зло добром» Давида Воробйова, «Майже чарівна розмова» Василя Сухомлинського, «Диво» Оксани Стеценко; Братів Грім («Біляночка та Розаночка», «Бабуся Метелиця», «Білосніжка та семеро гномів»), Ганса Християна Андерсена («Гидке каченя», «Снігова королева»), Марії Конопницької «Про красноплюдків та сирітку Марисю», Сельми Лагерлеф («Чудесна мандрівка Нільса Гольгерсона з дикими гусьми»), Яна Улофа Екхольма («Тутта Карлссон Перша і єдина, Людвіг Чотирнадцятий та інші»), Кейт Ді Камілло («Пригоди Мишеняти Десперо»), сучасних дитячих українських

письменників (Галини Малик «Вуйко Йой і Лишиня, Наталі Чуб «Бетсі, не плач!»)).

Педагогічна ситуація: Дитина володіє дуже хорошою пам'яттю, тому легко запам'ятовує інформацію, тексти, пісні. При проведенні свят, виконуючи свою роль, суфлює ролі інших персонажів, чим заважає іншим дітям проявити себе, порушує хід свята

Варіанти розв'язання: дати дитині особливу роль – суфлера, завданням якого є стежити за тим, щоб діти не забували свої слова під час виступу; бесіда з дитиною до свята «Як веде себе справжній артист»; зацікавити дитину іншими видами діяльності; з'ясувати, як ставляться батьки до такої поведінки дитини; запропонувати відвідати з дитиною практичні заняття у психолога з формування вольової сфери; провести з батьками консультації «Формування стриманості у дошкільників», «Сфери застосування здатності швидкого, об'ємного запам'ятовування» (шахи, шашки); знайти точки дотику з питань формування адекватної самооцінки; читання таких творів: Грицько Бойко «Жартун» (вірш); Галина Малик «Ходить чутка (вірш); Анатолій Костецький «Бюро знахідок» (вірш).

Педагогічна ситуація: Під час ранкового прийому У спілкуванні зі своїми дітьми батьки часто порівнюють власних дітей з іншими. Так, Мама Ганусі, задоволена тим як дівчинка роздяглася, почала хвалити дівчинку: «Ти у мене все вмєєш, ти найкраща», «Ти у мене найкрасивіша». А мама Маринки, бажаючи, щоб її дочка була організованішою, сказала: «Усі діти, як діти, тільки ти у мене неряха», «Подивися, яка розумниця Ганнуса, сама роздяглася, охайно склала речі, причесалася».

Варіанти розв'язання: провести бесіду з мамою Марини, висвітлити негативний вплив такої оцінки на соціальний статус дитини в групі, міжособистісні відносини з однолітками; показати приклад порівняння поведінки дитини з її ж власною, яка було вчора, в минулому; обидві мами своїх дітей порівнюють з іншими дітьми, але перша мама застосовує

позитивне порівняння, а друга мама – негативне; художня література: Дебі Гліорі «Щоб не трапилося» (казка); Макбратні Сем «Знаєш, як я тебе люблю?» (казка).